

SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ

PJESME (1908.) (IZBOR)

MOTTO

*... Pjena na sunašcu titra,
Teče, dok ne proteče - -
Srećan ko slova joj hitra
U srcu čitati znade:
Da svi nam jadi i nade
Imadu svoj dan i večer!*

PJESMO MOJA, KUD SI HTJELA?

Pjesmo moja, kud si htjela,
Za srećicom, za milinom?
Pahuljice sitna, bijela,
Obasjana mjesečinom!
Al je tebi Usud reko
Da se rodiš noći treće -
I čemer ti bješe mlijeko,
Tvoje cvijeće i proljeće.

Ko da nisam u svom srcu
Davao ti divnu piću,
Burne duše vrelu krvcu,
Zagrijanu na užiću,
Kad ko pčela majskih dana
Lijetah cvijećem po pelude,
Da mi srce ne očama
Kad mi duši zima bude!

Šarna sanko na smrt blijedi,
Od dima se u dim vraća,
Nema ništa što vrijedi,
Osim suza, čim se plaća!
A što katkad za večeri
Sunašce se zimsko krijesi,
O, ne vjeruj da se dveri
Otvoraju na nebesi'!

1889.

JA SAM...

Ja sam, dušo, kip od leda,
Umrlo mi srce živo;
Moje pjesme - moja čeda -
U srcu sam posakrivo.
Gazim trnje svoga puta
Niz koji me sudba rinu,
Lutajući, kako luta
Mrtva zvijezda kroz prazninu.

Al kad tvoje oko pane
Na tu zvijezdu, moje dijete,
Tada pjesma opet plane
Ko da iskre nebom lete; -
A ti gledaš kako sjaje
Ispred tvoga čista vida,
A ne znadeš, dušo, šta je
Kad se srce tako kida!

Vienac, 1889.

TAKO JE...

Kako teško jesen mrije,
A kroz granje cvili čama;
To Studeni ledom bije
Žarkog Boga po zrakama.
Uvrh grane ptica sjedi
Kao neka suza nijema,
Mrtvo sjedi, mrtvo gleda,
Gdje joj snijeg ležaj sprema.

Već ne želi krošnje cvjetne,
Da se o njoj lako njiše,
Nit proljetne zore sretne -
Ta ne želi ništa više!
Samo gleda, bijeda mala,
Zadnji listić vjetrom poći,
A ona mu žrtvovala
Pjesmu dana i san noći.

PO PUČINI

Po pučini čamac klizi,
U njem voze srce neko;
Sustalo je pa je stalo
Lutajući predaleko.

Ljubilo je, vidjelo je,
Gdje se grle raj i pako;
Umrlo je prije smrti,
I sada ga voze tako.

Ispod lipe kopat će ga,
Gdje se hitre ptice ljube;
Onamo će mrtvo slušat
Golubice i golube.

Onamo će mrtvo gledat
U zvijezde i nebesa
I u pelud lipe rodne,
Što ga vjetrić na njegov stresa.

Onamo će ležat mrtvo
Vječne noći, vječne dane;
Nad glavom mu križ od trnja
Od ružice raščupane.

I kad jednom nad njim jekne
Strašna truba zadnjeg dana,
Iz tog groba zaplakat će:
Pustite me zakopana!

Savremenik, 1906.

NA BOJIŠTU

Na bojištu krvnu grakće gavran crni,
Pod njim junak leži na zgaženoj strni.

Kako mrtvo pade, hladni prsti sivi
Jošte stijeg drže, kao da su živi.

Vrh barjaka gore sit se gavran dere;
Crnu vabi ljubav, da se tamo vjere.

U lovornu vijencu da gnijezdo grade
Za lijepi porod - za gavrane mlade!

A da shvatiš pjesmu, što ovako ječi,
Daj zatvori oči, da iščeznu riječi!

I čuti ćeš, kako vijek od pametara
Gavranovi krađu hostije s oltara!

GROBLJE NA UMORU

Tiho mrije groblje staro kao baka u dno kuta,
Na čijoj su suhoj grudi pozaspala djeca mnoga, -
Pokrila im plašne oči, da već jednom vide Boga,
I klonulom rukom čuva mrtvo blago svoga skuta.

Pa umire onda sama ... mre nečujno, slatko, lako,
Od serafskog tiše perja, kad se krilom bogu klanja,
Od guguta slađe topla, kada golub ljubav sanja ...
Tiho mrije groblje staro, dozaspiva sve otako.

A onda se gruda prhka, što je sočno meso ždrala,
Suha mrvica, trula runa, dok s križevlja vjetar gnjila
Nosi cunje i crvotoč kao pelud asfodila.
Kroz ogradu rasklimanu obijesna psiče grla.

Sve raspala vitla srca i moždane s njima skupa,
Koracima ide diva, zaprašanim plaštem smeće
Pred stupajem što mu zapne - oholo mu silno pleće
Od divljega od smijeha po nebesim drsko lupa.

Pod petom mu bez štovanja oplakana sjeda gruda,
U vlastito tone ždrijelo, a grobovi sebiradi
Sami svoje jedu humke - ko da lipšuć s ljute gladi
Iznenada zadnjom snagom hijena si ždere uda.

Vrh rasapa bršivoga, poput lađe razbijene
Kapela se naže derna, kusast tornjić nad njom kima;
Kroz stoljeće zvonice malo praštalo se sa nje svima,
Ječalo je kao kajde od suzica salivene.

Na mjesecu i na suncu, na rosici svježem ćuhu
Leži groblje nasred ceste izbačena poput droba,
Tek lisica ili vuče u stravično, pusto doba,
Gladnom njuškom što mu češu ispucanu kožu suhu.

Divlji oganj uvrh trna mrtvačkoj mu liči svijeći -
O, hoće li iznad njega ikad boštvo grmnut trubom:
Na noge se, kanibale, što si slasno istim zubom
Jeo mozak poluboga kao i rep magareći!

- Šuti nebo, uvijek šuti, a sa glavnog križa tamo
Hristova se desna ruka otpustila s trula klina,

Nad divljom se njiše travom ko da pipa, da li ima
Za umornu jednu glavu jošte kakav kutić kamo.

Vjekovni je izraz Patnje zadnji osto povrh svega
Izdišući, krčajući iznad suza i grobišta,
Nepotrebna ko i život, neponjatna ko i ništa -
U očajnoj zjeni svijeta svedno s Njime il bez Njega.

I dok i On najzad pada, zviždnu signal... Srću eno,
Srću eno blatni, blijedi, što vijek jedu na po zuba,
Trnokope oštre nose, a noga im gazi gruba,
Gdje se Hristu spusti glava teško, čamno, izmoreno.

I oni će rovat grudu, raskinut joj zadnje žile,
Raznijet će joj prah utrobe i izbacit zadnje kosti,
Što ih nije probavila od staračke od slabosti.
- Pljuckat će se blatna slina, kud se nekad suze lile.

Na grobištu opojanu, na gnojištu poduboku,
Uz dosjetke i uz psovke kolodvor se novi gradi,
A sa njega kretati će ideali mnogi mladi,
Ah, u život - ko i djeve u bordele na istoku.

Vienac, 1903

IZGUBLJENI DANI

Izgubljeni dani, potraćeni ludo,
Kuda li ste danas makar i otaki,
Kad sam srećna luda blaženo vrludo -
I pod vedrim nebom i po naoblaki?!
O, omamna varko, titrava i kratka
I slatka i gorka, bez mjere i cijene,
Svedno kakva bila... ah, bila si slatka,
Varalice sjenko, što ostavi mene?!

Što izginu naglo?! iskidavši dušu,
I tijelo i dušu u zbrkane mrve...
Ode brod i jedro - kroz pjenu i tmušu
Razderani stijeg jedvice se rve.
A na stijegu nekad, ko na snježnoj ploči,
Mir je duše blisto i toplo i skladno -
Tek planuše strasti, proplakaše oči,
Otopi se snijeg i sve skupa jedno...

I raskliman tako čučim kao ptica,
Kad o gredu lupne, a htjede da leti;
Odapeta, reska, raščijana žica,
Što je nikad više ne možeš napeti...
Bacit će je tamo u prah iza peći,
Dok je kogod s metle ne uzme med prste,
I možda će ipak trgovački reći,
Da je nekad bila i od - bolje vrste!

ŠTO LIJEP SI, BIJELI SVIJETE...

Što lijep si, bijeli svijete,
I brbljav, živ i mio;
Da imaš jedno srce,
Na grudi bih ga svio,
Da čujem kako kuca
I - kako slatko pali,
Ta rijetki su se dosad
Na njemu ogrijali!

Da čujem one kapi,
Što žilama ti kruže,
Aj, toplije neg sunce,
Krvavije od ruže,
A tu su krvcu tebi
Sve ljudske dale grudi,
O lomačo, o žrtvo,
O draga braćo ljudi!

Što lijep si, bijeli svijete,
Kad proljeće se šeće,
Sve grobovi miriše,
Sve cvijeće - cvijeće - cvijeće!
A kada zima pirne,
O, tad nas grijū peći;
Ah, ti si tako divan
Da ne znam ti ni reći!

A što kadikad kobna
Zatrese trublja bojna,
Što majka negdje plače,
Što ljuba čeka vojna,
Što nevin sužanj čami,
A netko vapi hljeba,
O, divni, bijeli svijete,
Ah, promjene nam treba!

Međutim, ko je umro,
Taj hljeba više neće,
A tko je živ još osto,
Taj zadovoljan šeće -
U šumici u hladu
Po zemlji štapom piše,
I onda ide kući
Pa šta bi, dragi, više!

O, divni, čarni svijete,
O, vrti se i toči,
Al meni ti je drijemno
I sklapaju se oči,
A vele mudri ljudi
Da čovjek ono sniva
Što budan rado misli,
Što voli i cjeliva.

Pa ako mi na pamet
Što u snu dođe glupa
Il smiješna, da bih puko
Sa bolnom suzom skupa,
Ej - onda ću ti pričat
Što moja duša snije,
A mi ćemo se smijati
Ko do dvije stare lije.

1891.

TRI POZDRAVA

Tko se smije s dna bezdana,
Ko demoni svi da skiče?
- Haj, karta sam proigrana,
Prošlost tvoja, moj pjesniče! -

Tko to cvili, tko to plače,
Ko aveti usred noći?
- Haj, to ja sam, moj junače,
Pjesma tvoja, što će doći! -

Tko to šapće kao mati
Nad čedancem, kada spava?
- Haj, zemlja sam na lopati,
Što ti lijes zasipava.

JA MIŠLJAH...

Ja mišljah: evo, proljetna je šuma,
Što okuplja me peludom i cvijećem,
Gdje samo šapat bijelih vila srećem
I ptice, što se igraju sred drumu.
Ja mišljah: evo, pod nebesa lijećem
U pjesmi srca - u okrepi uma!

Ja mišljah: evo, otvori se nebo
I anđeo pred me došo je i veli:
No, i tebe smo, gle, u raj izveli,
Pa grij se za sve, što si dosle zebo,
Veseli se, veseli se, veseli!
... Ja mišljah: eto, otvori se nebo!

I htjedoh reći Bogu ili komu,
Što raskidano srce moje znade:
Produži čas moj, živjet mi valjade, -
Sav raj u oku preliva se momu,
I ne tjeraj me, gdje mi noga stade
Jedamput jedva na prag raju tvomu!

Ja mišljah tako... nu ja ne znam kako,
Tek sudba hoće da začara šumu:
I sve je kamen - cvijet i ptić na drumu.
Al idol dragi sve se nježi lako
I smiješkom tepa i srcu i umu -
Ja gledim u nj i ne sm'jem da bih plako!

NA GOLU SJEDAĀH KAMENU...

Na голу sjedaĀh kamenu
I gutah koru hljeba;
Preda mnom je u kaljuĀi
Svjetlo pis leĀo neba.

Pristupio mi Āovjek tad
I gladna psina neka,
Sve psetu dadoh - Āovjeka
Odagnah od sebeka.

Nu u taj trenut anđeo
Iskrsnuo pred me,
Uperio mi u srce
MaĀ ljuĀi vatre same.

Ja brk mu zgrabih oštrice
Od ljudskog srca tvrđe
I rekoh: Po svoj prilici,
Je l', ti si - Milosrđe?

A nu, gle, zidah Šarengrad
Od malih svojih nogu,
I u njem divnu crkvicu;
Tu svom se moljah Bogu.

Ah, tu su mogli ući svi
- I veliki i mali -
I ušli su, i ušli su,
I sve mi zamazali.

Ne trpim blata. Bijah ljut
I vabnuh paščad na to;
Na masni li su došli pir,
- Sve ližu ono blato!

Na ruci njina, sjaji se,
Gle, slina blagodarna,
I od nje puče, anđele,
Aj, oštrica ti žarna.

Il slina im, il suza li
Jednaku vrijednu hvalu;
Dok nema mane sa neba,
Ja nisam kriv moralu!

Al tko da plati suze mi
Za srušenu divotu
I svježu srč, što žrtvovah
Za glupu laž životu?

... I vidjeh onda - andeo
Ukočio se samo,
I ode glave spuštene,
Ah, bogzna kud i kamo.

Pa ostah sâm - bez anđela,
Bez čovjeka, bez zvijeri;
Svjetlo pis gledam u blatu
Svih neba deveterih.

HRISTOVA SLIKA

O stijeni slika visi, stara slika Hrista Boga,
Naslikana na Golgoti čemernoga nekog dana;
Jadnik ju je mnogi gledao sa patničkog svoga loga
I blag mu je cjelov primo izbljedjelih sa usana.

Dolazaše vazdan sunce, da miluje Nazarenca,
U raskošnim haljinama, da ga pita, je li ga boli,
Da mu teške rane kiti svetokrugom zlatna vijenca
I da mu se blagoj misli vječno klanja, vječno moli.

A Hrist se je svakog dana milo na sve osmješljivo,
Micalo se usne žive - oprost sami, ljubav sama -
Kao kad je s brda nekad dragom riječi sve cjelivo
I milovo meke kose na malenim glavicama.

Al jednoga onda dana podigoše tamo ljudi
Katedralu sinu, divnu, a otada sunce nije
Prodirati više moglo, da Hristovu glavu ljubi,
Od zidova načičkanih i tornjeva ledenijeh.

I sad Hristos mrtvo visi - na usnama nema smješka;
Divna slika na Golgoti naslikana jednog dana
Visi mrtva, bez topline, kao kakva krpa teška,
Sve od sjene crkve silne - pomračena, zamazana.

Savremenik, 1908.

(Posljednja Kranjčevićeva za života objavljena pjesma.)

TRIPTIH

I

U pradoba, kad mlada je utroba
Sverodilice matere iskonske
Pod žarkim ljupcem oca Sunca
Drhtnula strastveno oplodena,

I pojas bijeli, snježni i ljiljanski,
Nevinosti joj kada je pukao,
A zlatna traka, živorodna,
Granitne bokove oplodi joj -

Vrh stožera kad u dan je poljetni,
Pod sjenom silne papradi, što je
Sa tople kore svilen-vlatom
Pod nebo bujala sočno, gusto;

Od divlje želje divskih udova
Prvenci njeni kada su obrali
Sa pune dojke prvo mlijeko,
Patili bolove s viška snage,

A grozni rik se maglama orio,
U dvobojima pucali vratovi
U praguštera, muteć vodu
Silnijem repinam poput pile;

Kad divski se je pobjednik dizao
Iz bara, nalik avet na paklensku,
I zmajskim okom, vatrenijem,
Magle je prodiro žutorujne...

A nad njim, čedom punijeh sokova
Neizmoždene drage i dragana,
Razlivao se žarki cjelov -
Vatrenog oca i ljubavnika -

U bijesu borbe, orljavi poplave,
U trusu kore, što se je stezala,
U gromu brda vatorjernih -
Rasapu vječitu - vječnoj građi,

Na kojoj jednoć pod nebo hladnije
Istupiti će kasnije pastorče,
U čijim slabim negda grudim
Buntovno kucat će srce Fausta -

U pradoba - je l' pitate pjesnika,
Što vidje tamo mladom na talamu?
On reći će vam: Vidje blijedu
Djevicu plakati - vilu bola.

II

Prohujali su vjekovi vjekova;
Božanstva mroše, svenuše rodovi
Ko suho lišće, - tek je vrijeme
Sjedilo bešćutno uz roždanik.

A krute strane knjige mu nečitke
Sve iscrtane noktom su hirovnim;
Duboke jarke krvca zali -
Jeftinih priča skupa tinta!

Prenasićena mozgom i kostima
Ta rodna gruda opet je zanjela,

Ne što je sunce ljubilo je;
Sjeme joj bijahu krv i suze.

I strašne mačke s libijske pustare,
Što rikahu u zabludnoj proslavi,
Kad bahati je imperator
Putanju gazio lukom sunca,

Oborile su krvava zubala,
Žmirucajući umornim očima
U šarni svijet, što je igro -
Ropskim na leđima - pjan od praha,

Što urlik ga je svjetine vitlao
Sa rimskog Fora orlu pod krilima,
O kapitolskoj kad se cigli
Vrtila cijela os planeta;

U doba sito, mamurno, umorno,
Procvililo je dijete u krpama;
U Betlehemu zaplakalo,
Golgota brzo mu odjek vrati.

Na tvrdu drvu mutna popodneva
Golubica je sjedila plašivo,
Bje duša Njeg'va - Milosrđe,
Tuđe u krajeve gukat dođe.

Nijedna ptica nije još pjevala
Ovako s grane. Sunce je trnulo,
A Njegov uzdah suh i zadnji
Vinu se u svijet - kao misô!

Al u čas isti za njim je gledala
Blijeda Djeva; očajno kriknuvši
Oborila se podno drva,
Gorko je, gorko je plakat stala.

III

"Nijeste l' siti leta po oblačju,
Gdje izmjeriste atome svjetova;
Je l' nađoste u svijetla moru
Maslinsku kapljicu za noć našu?!"

- Ovako ti ćeš jednoć se rugati,
Svjetlonošo, što crva si stavio
U grudi ljudske; prokletniče,
Kog ljubim, predivno jer se smije!

Što prstom si mi sigurnim kazao
Na Svetom Petru, svedno il Izaku,
O jarkom suncu, bijeloj noći,
Trnje vrh velikog znaka patnje,

Uz tvoje kad sam krilo nepolomno
Iz kuta gledo purpur na Golgoti,
A misô, vječna misô plače? -
"Hladno je, hladno je u mom hramu!

Ja pođoh u svijet s grančicom masline,
U prstenje ste suzu mi kovali,
I sve što htjedoh - neshvaćeno
Mojim se imenom meni ruga!

Ko lasta sjedim selskom na dimnjaku
I volim tamjan s pašnjaka gorskoga,
A kada molim, Bog me sluša;
Boli me nemilo gruda zemlje!"

Svjetlonošo, o kako je utješno,
Što čujem njene buntovne poklike!
Gle, i tebi, ismijaču,
Iskri se suzica - ja te volim.

I jedne noći, kada se zamrzne
Krv što me guši, ledena zavjesa
Na besmislenu pane igru,
Mi ćemo praštat se zagrljeni.

Ne, ti se ne ćeš rugati čovjeku,
Ti, koji vidje padati bogove,
Iz razbijenih kada grudi
Ipak jedanput se vine duša!

Nad nama klečat blijeda će djevica
Ko alabastar; to se je smrznuo
U kip leden izdih zadnji,
Sanak moj bijeli preko groba.

Nada, Sarajevo, 1902.

VIZIJA

Ne, car se ne kruni - ni Bog se ne moli,
A zvono zvoni... tutnji... grmi...

A majka Rusija sa Ive Velikog
Podnimila se u dim crni,

Što gust se podigo na dveri kremeljske,
Ko smrznut uzdah svetog grada,
Gdje Vasilj Blaženi strahovit sanak sni,
Kako raste barikada!

Ne, car se ne kruni - ni Bog se ne moli,
A mat' Rusija gleda... sluška...
Pred njome beskrajno se groblje otvara, -
Car-kolokol se čak ljuljuška!

To idu legije iz crnih podzemlja,
Sve idu dugo... duže... duže...
U kolijevci im Bog je zvijezdu darovo,
Car-otac Sibir, zrno, uže!

Al dugi njihov red sa Trga Crvenog
U okna Kremlju drsko gviri
I čini im se: Ah, Gerazim li se to
Nijemi pope... oči širi...!

To on je ustao sa trula ležišta
On - prezren, ropče uzaludno,
I sad sa Kremlja baš u rusku gleda noć,
O, nekud čudno... čudno... čudno...

I čuju u taj čas - ko nešto j' lupnulo
Na Spaskim vratim, nešto teška,
A čvrstim korakom ko da je izišo
Sad Raskoljnikov... sve se smješka...

I gleda dugi red, i što su puknula
Tolika srca u njih sviju.
U rusku viknu noć, u cijeli viknu svijet:
"Sad ubih babu-krvopiju".

Savremenik, 1906.

ZADNJA USKOČKA ŠAJKA

Na crnom nebu zvijezda dršće mala,
A dršće kano zadnji da je put,
I čini ti se tek što nije pala
Dubokom moru u tajnovit skut,
Da onamo se pokopana smrvi,
Da mračni bezdan proguta joj čar,

Da zvijezda zgine, s njom da zgine prvi
Na lijepom nebu ljepši adidar.

Nad gluho more strma hrid se prti,
A mrtvi talas tvrd joj zali rub;
Spomenik gordi, što ga neće strti
Ni oštri onaj Oceanov zub.
Ah, neće nje, al ima drugih trista
Na koje ljuta uroti se moć,
Gdje na oko se suza krade čista,
I čuje kletva što je guta noć.

Na tvrdoj hridi poput tvrda kama
Osovio se čvrsti tajni div;
A što ga nosi, nevoljnika sama,
Kud galeb samo katkad pane siv?
U očima mu nema suzne kapi,
Al plamen hvata čelo mu i vid;
Čas krvavoga nešto mu se tlapu,
Čas kleca... bolno hladnu ljubi hrid.
Pa onda gleda u dno mrtva vala,
Razgrnut rad bi mora nijemi skut,
I motri kako zvijezda dršće mala,
A bolno kao zadnji da je put.
I onda opet hladni kamen ljubi
Ko zadnji da mu ono cjelov bje...
Još uzdah - pa se u mrak tamni gubi
Ko da mu nešto blizu srca mre.

*

Na oštroj crti dokle talas siže,
Poklopila je čudna zgodu brijeg;
Do lađe lađa na suhu se diže,
A crna krpa svima vjenča stijeg.
Sagradila ih šaka nesapeta
Otkako Uskok čudom puni svijet;
Al kada kucne rana ura peta,
U plamenu će cijela slava mrijet.

U luci nešto do neba se hvata,
Visoki jarbol božji drži svod;
To mletačka je ponosna fregata -
Ta davnoj želji svanuo je gôd.
A svijetli dužde može spavat slatko,
Razblažila ga iz Madrida vijest,
Ni sanjo nije, da će toli glatko
Gusare zlatna iskopat mu pest.

Po tamnom žalu viđaš koračaje,
A zadnji put se skuplja četa ta,
Ko sjena jadna što je slava daje
Kad lažno sunce mjesto pravog sja!
I starci slabi i žene i djeca,
Ah, svima im je ostaviti prag;
A bog sâm znade kol se teško jeca
I kako suza zadnji rosi trag.

Uz šajke male čvrsti stoje ljudi
Uz otvoreni ko da stoje grob;
Tek srce nešto stišće se u grudi
I guta nijemo nenadanu kob...
A oko mrsko njemške čete gledi
Što gradačka ih posla zapovijed,
I vajno ćuti gdje već zora blijedi,
Slobodi kako brz je mrijeti red.

Ah, lude muke kad se srce stišće
Da taji uzdah teška jada pun,
Kad sama ruka zadnjeg puta ište
Ogrlit brzi, stari, vjerni čun!
Ta nosio ih niz talase burne
Na osvetu od malih nogu već;
Ni čudo, ako krv na oči jurne
Gdje suza nema da bi mogle teć.

A mnogi kako na čun bolno klone,
U misli slatko varav sniva san,
Da veslo oštro u val sinji tone;
Ta to je bilo jošte neki dan!
A kad se prene, na jad viđa veći,
Gdje njemške čete žal mu gaze sav;
Ah, viđa miša gdje će ondje leći
Kud vladao je silni Uskok-lav!

Zaludu miso i suza joj sveta,
Kad zapovijed je samo zapovijed!
I kada kucne rana ura peta,
Tad malo šajci planuti je red.
I već se glavav njemške čete diže
Da čita poraz, ali u taj mah
Do crne šajke zorni junak stiže,
A vidi mu se tko mrijeti zna.

U očima mu nema suzne kapi,
Al plamen podbi čelo mu i vid,
Sve krvavoga nešto mu se tlapi,
Al stoji... sura, neprelomna hrid;
Pa sluša kako glavav njemški čita

I kako vojnik oštri peri hod,
I kako Nijemac žarkom zubljom hita,
Da pali mali uskočki mu brod.

Al kano gora stoji mornar čvrsti,
Ogrlio je osuđeni čun,
A vjerni oštrac desni drže prsti,
A mirni pogled tek je krvi pun.
"Ne damo palit, da tuđinac pali,
Zapalit ćemo sami svoje sve;
Mi krv smo svoju za vas rado dali,
Al šajke svoje, nje ne damo, ne!"

Oj, vidje l' kako bijesni talas igra?
Uskipio je narod tako živ.
Na crnu lađu poput bijesna tigra
Zaskočio se silni jedan div;
U očima mu nema suze kapi,
Al krvca podbi čelo mu i vid -
Na vjerni mač se čvrsta ruka štapi -
I stoji kano neoboriv zid.

"Junaci - grmnu ko da svemir riče
Junaci, braćo, rastajat se red:
Po božjoj volji zlo i dobro niče,
Po božjoj volji i ta zapovijed.
Popalit lađe riječ carska kaže;
Pa dobro, i tu popit ćemo žuč;
Al jošte nešto naše ruke važe;
Tuđinci, ko će prvu bacit luč?!"

Ko mrtva stoji njemška četa puna,
Tek krvna zublja lik im žari blijed;
"Ha, gle ih! - ču se divlji smijeh sa čuna -
Zar tako li se vrši zapovijed?!
De amo zublju, Uskok će da pali,
Pa onda Uskok junački će mrijet,
Kad srce ste mu živu istrkali,
I kost mu neka jošte glođe svijet!

Junaci, pal'te! Nijesam od vas prvi,
Al rodio me ovaj s vama kam;
Jednake misli i jednake krvi,
Jednako s vama srce stisnut znam;
Al tuđin taj mi oca zakla lane,
A juče Mlečić raskopa mi plod,
Jedinca ote, ponovi mi rane,
A sad mi evo cijeli kida rod!

Potražih grobak gdje mi sniva dijete -
To u moru je osamljeni kam,
A sad uz kucaj rane ure pete
Ugasit će se i moj život sâm.
U svijetu eto roda nemam više,
Slobode nemam, praga nemam svog;
Pa što da lomno moje srce diše?!
Sad sudim ja, a tad nek sudi bog!

Junaci, pal'te!" - žarka zublja sinu
I planu vatra kano pakla bijes,
Pucketa iskra, sipa u visinu,
A more gleda nevidovni krijes...
"Junaci, zbogom - ču se glas sa čuna -
Aj, glete, kako zadnji Uskok mre!"
I pljusnu nešto povrh mora puna,
I prsnu iskra povrh pučine...

Pod mutnim nebom zadnja žara trne,
A morski vjetrić vitla pepo siv...
A prognan svijet mrtva srca srne
I pušta prag svoj - ko da nije živ...
A zvijezda jedna krvava i mala
Tol žarko sinu ko da je zadnji put,
I drhtnu jošte, pa je onda pala
Dubokom moru u tajnovit skut...

1890.